

SINDICALISME I POLÍTIQUES EDUCATIVES

**Ponència del Sr. Carlos Fuentes (STEG) a la
Cimera Internacional de l'Educació**

De la mateixa manera que la resta d'Amèrica i del món, Guatemala sofreix les envestides del neoliberalisme. Juntament amb altres factors, el neoliberalisme ha agreujat les condicions de pobresa extrema en els països, cosa que es fa palesa en els elevats índexs de morbiditat i mortalitat infantils, fam, manca d'habitatge, desocupació, analfabetisme, etc., cosa que a la vegada ha provocat una gran descompensació social evidenciada a través de la corrupció, la impunitat, la drogoaddicció, el narcotràfic, la violència comuna i organitzada, etc.

L'educació pública no ha pogut fugir de la influència del neoliberalisme. Les polítiques públiques de tall neoliberal implementades en el país afecten directament o indirectament l'educació i la sumeixen cada dia en una crisi no només de transmissió de coneixements, sinó, encara més, en la formació de valors, tal com es pot deduir de l'enfocament següent:

Algunes polítiques implementades a Guatemala:

1.- Tancament d'institucions públiques, tals com Institucions de Servei Agrícola, Ministeri de Cultura, Regionals d'Obres Públiques, etc. que, en un afany d'alleugerir

l'Estat, han provocat la pèrdua del treball de més de 40.000 treballadors en menys de dos anys.

2.- Aprovació de lleis en contra dels drets sindicals i dels treballadors, tals com la Llei Antivagues (març 96); augment de l'IVA d'un 7% a un 10%, alliberament del preu dels combustibles i augment del preu dels mateixos, etc.

3.- Implementació del Programa de Desplaçament i reinserció dels treballadors del Retir Voluntari, a través del qual, mitjançant un incentiu econòmic, s'obliga als treballadors a retirar-se "voluntàriament" i les seves vacants no són mai més substituïdes, tota vegada que són contractats altres treballadors que no tenen les prestacions de la llei ni estabilitat laboral.

4.- Venda de Serveis Públics, tals com el Servei de Ferrocarrils, Aviació de Guatemala, i ara, la venda de GUATEL (Teléfonos Guatemaltecos), INDE (Institut d'Electrificació) i altres entitats.

5.- Congelació de salaris per a tots els treballadors públics, quatre anys de salaris estancats i en aquests anys una inflació acumulada de més del 165%. En Educació, a

més de les mesures anteriors que afecten els educadors com a treballadors, s'han implementat les mesures següents:

6.- Incompliment de la Llei d'Educació pel que fa a lliurament puntual i anual d'utensilis i refracció escolars.

7.- Retalls de pressupost per a plantilles.

8.- No construcció de nous edificis escolars ni reparació dels existents.

9.- Creació de projectes educatius orientats a privatitzar l'educació, tals com PRONADE (Programa Nacional de Desenvolupament Educatiu) que deixa en mans dels pares de família l'administració d'escoles privades amb un subsidi inicial que després d'alguns mesos desapareix.

10.- Emissió d'acords governamentals que deixen en mans dels pares de família, ex-alumnes i la iniciativa privada l'administració de centres educatius de nivell mitjà (educació secundària), tal com l'Acord 484-96.

11.- Implementació de projectes educatius religiosos de tendència protestant fonamentalista ("Libres y triunfadores"), sortits de la primera dama de la nació (esposa del President) furtant les funcions pròpies del Ministeri d'Educació.

Tot el que hem apuntat influeix negativament en el sindicalisme magisterial de la següent manera:

a. Els mestres sindicalistes, degut a com és d'escàs el seu sou, es veuen obligats a treballar fins a dues o tres jornades, cosa que influeix negativament en la qualitat de l'educació.

b. Altres educadors durant la seva jornada lliure o en la mateixa escola es dediquen a vendre "roba americana" o de "paca", productes de bellesa o joieria, o allò que el seu sou els permet adquirir per vendre-ho després.

c. Alguns educadors prefereixen emi-

grar legalment o il·legalment als Estats Units d'Amèrica, on aniran per realitzar tasques de servitud.

d. Alguns opten pel camí de la "reconversió política", essent captats pel partit en el poder i assumint unes posicions contràries a la lluita del moviment sindical i popular.

Les situacions anteriors han fet que els docents hagin descuidat la seva identificació amb el poble i el seu treball sindical, i com a conseqüència, s'han observat els problemes següents:

- Les direccions en els departaments i municipis han quedat incompletes o desintegrades totalment perquè els directius es veuen obligats a treballar en col·legis on no se'ls paga quan falten.

- Alguns no assisteixen a les assemblees municipals, departamentals o nacionals tot adduint que les seves autoritats educatives no "els donen permís", desatenent i olvidant-se dels seus drets sindicals i constitucionals.

- Assumeixen que és tan sols la Directiva del Sindicat la que ha de resoldre tots els problemes, tot olvidant que "el sindicat som tots".

- Acusen de corrupció als dirigents, acceptant i transmetent acusacions no comprovables i caient en el joc promogut pels governs.

- Mostren manca de solidaritat envers els problemes de la resta dels treballadors, no tan sols d'altres institucions, sinó fins i tot d'els altres educadors.

Aleshores... les polítiques públiques neoliberals han provocat confusió, desesperança i apatia en els educadors, aconseguint una crisi de participació en alguns sindicats o en alguns sindicalistes, la qual cosa obliga als dirigents a no estar d'acord amb les polítiques públiques, a rebutjar-les, a esmenar-les o a exigir que siguin anul·lades. S'ha d'aclarir que malgrat les dificultats internes dels sindicats, el sindicalisme no ha desaparegut ni tendeix a fer-ho, contràriament té presència i això el legítima, ja que continuament es produeixen denúncies a nivell nacional i internacional,

i s'ataquen aquestes mesures, amb èxit final, a vegades, o quedant qüestions pendents que obliguen als governs a dialogar i a negociar, i necessàriament a pensar-s'ho dues vegades abans d'implantar alguna nova mesura neoliberal.

Què es pot fer, doncs, davant l'impuls de polítiques neoliberals?

1.- El mestre sindicalista ha d'entendre que els educadors no són una classe apart, que som també treballadors explotats, que som dels pobres i que hem de lluitar al costat dels altres treballadors.

2.- Redefinir el sindicat, és a dir, entendre que a més de ser crític, el sindicalisme actual ha de ser "propositiu", amb capacitat de dialogar fins i tot amb els seus pitjors enemics.

3.- Proposar, discutir i forçar l'aprovació de lleis que beneficiïn el poble i sol·licitar a tal efecte el suport de les organitzacions nacionals i internacionals.

4.- Denunciar constantment les accions dels governs a l'opinió pública nacional i internacional i cercar la seva solidaritat.

5.- Transcendir la lluita gremial pròpia del sindicat i assumir una lluita més general, i preocupar-se dels problemes de la resta dels pobladors pobres del país.

6.- Per tot el que he apuntat, és necessari organitzar el poble a través de líders comunitaris, comitès cívics, i optar per omplir tots els espais polítics que la conjuntura presenti, amb la intenció d'evitar que els mateixos segueixin governant i promovent polítiques neoliberals.

7.- Unificar i unificar-se com a magisteri i amb la resta dels sindicats de treballadors estatals i privats del país, per dur a terme lluites conjuntes i més fortes.

Conclusió:

Per tal d'evitar que el neoliberalisme segueixi la seva marxa triomfal en els nostres països, el sindicalisme haurà de promoure accions de redefinició de la seva lluita, i fer-se més democràtic, transcendent la seva lluita gremial a favor d'una lluita més popular, més general, per la qual cosa haurà de treballar conjuntament amb el poble, al qual haurà d'organitzar convenientment, per fer-lo participar en la lluita per la conquesta d'una societat justa, democràtica i humana. □

